

Slachtofferdader contact: het effect op de daders

**Rogier van Viersen
Master Thesis MOV**

**Universiteit Utrecht
Docent: Ido Weijers**

**Instelling: Slachtoffer in Beeld
Begeleider: Sven Zebel**

Datum: 14-7-2010

Inhoudsopgave

Abstract	3
Samenvatting	4
Onderzoeksvragen	5
Inleiding	6
Slachtofferdader contact	11
Methoden	15
Resultaten Onderzoek 1	16
Resultaten Onderzoek 2	24
Discussie	28
Literatuurlijst	32
Bijlage 1 Vragenlijst Voormeting	36
Bijlage 2 Significante verschillen Berouw	38
Bijlage 3 Tabellen Herhaalde metingen	40

Abstract (Summary)

Intro: The present article describes a research on victim-offender mediation. The main focus lies on creating different profiles to distinguish the participating offenders. Second goal of this study is to determine the effect of the mediation program. Based on the constructed profiles the overall effect of victim-offender mediation is explored.

Method: In order to construct the profiles the complete registration system of Slachtoffer in Beeld (SIB) 2009 (1060 offenders) is analyzed. The effectstudy is performed with a pre-post test design. Before and afterwards the contact the offender participant was interviewed by telephone. **Results:** The constructed profiles directly distinguish the offender on gender. The profile with most of the offenders consists male offenders, aged 12-17, committed a violent crime and do not know the victim. Remarkable result is the “knowing the victim” difference between men and women. Women know the victim in 52 percent of the time, while only 27 percent of the men know the victim. **Discussion:** The effect study concluded that offenders whom never had contact with the victim, on the pretest underestimate the anger of the victims. Also can be stated that the offenders’ regret increases after having a contact with a known victim.

Keywords: victim-offender mediation, offender regrets, offenderprofiles, effect study,

Samenvatting

Intro: In dit onderzoek staan slachtofferdader gesprekken centraal. Onderzocht is welk type dader er binnenstroomt bij Slachtoffer in Beeld (SIB). Op basis van een aantal variabelen zijn verschillende daderprofielen gevormd. Daarnaast is aan de hand van deze vastgestelde profielen onderzocht wat het effect is van slachtofferdader gesprekken op de dader. Hierbij worden de **Methoden:** Onderzoek deel 1: Door het complete registratiesysteem van SIB uit 2009 (1060 daders) aan een analyse met SPSS te onderwerpen. Onderzoek deel 2: Daders worden onderworpen aan een voor- en nameting aan de hand van gestandaardiseerde telefonische interviews. **Resultaten:** De daderprofielen die zijn gevormd maken in eerste instantie direct onderscheid op geslacht. Het grootste profiel bestaat uit mannelijke daders in de leeftijd van 12-17 jaar met een geweldsdelict, en het slachtoffer niet kennen. Opvallend gegeven is dat bij mannen slechts 27 procent het slachtoffer kent, terwijl liefst 52 procent van de vrouwen het slachtoffer kent. **Discussie:** Wat betreft het effectonderzoek kan geconcludeerd worden dat daders die geen contact hebben gehad de woede bij slachtoffers op voorhand te laag inschatten. Daarnaast kan gesteld worden dat de mate van berouw van daders stijgt na een contact met een bekend slachtoffer.

Sleutelwoorden: *slachtofferdader contact, berouw, daderprofielen, effectonderzoek*

Onderzoeksvragen

- Zijn er bepaalde profielen te onderscheiden in de daders die binnenstromen bij Slachtoffer in Beeld (SIB)?

Zijn er bepaalde profielen te onderscheiden in daders die zich aanmelden, dan wel aangemeld worden voor slachtoffer dader contacten?

- Wat is het effect van een slachtofferdader contact op de daders?

Hierbij zal vooral worden onderzocht of er een verschil in effect bestaat tussen de bij onderzoeksvraag 1 vastgestelde profielen.

Inleiding

De aandacht voor jeugdcriminaliteit is de laatste jaren sterk toegenomen. Steeds vaker wordt volwassen delinquent gedrag gezien als onderdeel van een traject dat al op jonge leeftijd zijn oorsprong vindt (McGee & Farrington, 2010). De ernst van jong crimineel gedrag wordt duidelijk als de Dual Taxonomy theorie van Moffitt (2003) als uitgangspunt wordt genomen. Kinderen die al op jonge leeftijd delinquent gedrag ontwikkelen, blijven het gedrag in de volwassenheid vaak ook vertonen. Dit worden ook wel de life-course-persisters genoemd. Deze kinderen bevinden zich al op jonge leeftijd in een negatieve spiraal en kunnen daar nauwelijks uit komen. Dit beeld wordt versterkt door de driehoek van delinquente ontwikkeling (Loeber et al., 1993). De drie paden van delinquente ontwikkeling geven aan dat lichte misdragingen uiteindelijk kunnen leiden tot ernstig crimineel gedrag. Het pad van ‘overt delinquency’ leidt van pesten naar vechten, tot uiteindelijk gewelddadig gedrag. Het pad van ‘covert delinquency’ start met liegen, stelen en vandalisme en kan uiteindelijk leiden tot ernstige vormen van diefstal en fraude. Tussen deze twee paden in bevindt zich nog het minder ernstige pad van jongeren met een ‘authority conflict’, waarin ongehoorzaam gedrag uiteindelijk kan leiden tot spijbelen en rondhangen. Duidelijk mag zijn dat vooral uit de ‘overt’ en ‘covert’ paden blijkt dat jong delinquent gedrag een voorbode kan zijn voor ernstig crimineel gedrag in de volwassenheid. Om die reden wordt vooral de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit gezien als zorgelijk. Vroege interventies of preventies zijn noodzakelijk om een dergelijke ontwikkeling naar de volwassenheid te voorkomen.

Verklaringen van delinquent gedrag

Jongeren die recidiveren hebben vaak typerende kenmerken die hen onderscheiden van niet delinquente leeftijdsgenoten. Zo blijkt uit Baron, Forde en Kay (2007) dat criminaliteit onder jongeren samenhangt met een lage frustratietolerantie, een slechte leefstijl, weinig zelfbeheersing, en het opzoeken van risico’s (‘risk seeking’). Het is belangrijk te vermelden dat dergelijke kenmerken vaak pas tot daadwerkelijk crimineel gedrag leiden wanneer de context en sociale leefomgeving de jongere niet op een positieve manier kan beïnvloeden. De algehele context kan hierbij verzuimen de jongere een veilige leefomgeving te bieden.

In eerste instantie kan de opvoedingsstijl tekort schieten. Dit gaat vaak gepaard met een lage sociaal economische status. Een lage sociaal-economische status kan ervoor zorgen dat ouders vanwege werk onvoldoende tijd hebben de kinderen op de juiste manier op te voeden. Zeker als het gezin dan ook nog bestaat uit enkel een moeder, bestaat er weinig monitoring en worden jongeren vooral op zichzelf aangewezen (Dishion & McMahon, 1998). Ook het behoren tot een etnische minderheid is een risicofactor voor een jongere. Etnische groeperingen kunnen andere normen en waarden hebben, waardoor ouders een opvoedingsstijl hanteren die niet congrueert met wat er in de maatschappij van de jongeren verwacht wordt. Dit probleem kan worden verklaard vanuit de *subculturele benadering* (Miedema, 2001). Jongeren voelen zich benadeelt en machteloos, omdat niet aan de verwachtingen van de dominante cultuur kan worden voldaan. Om toch een bepaalde status te verkrijgen zetten de jongeren zich af tegen de maatschappij. Delinquent gedrag is het gevolg. Ook de vergelijkbare *spanningsbenadering* verklaart het gedrag niet vanuit individuele tekortkomingen, maar vanuit een incongruentie met de omgeving. De jongeren willen naar de maatstaven van de maatschappij leven en hebben bepaalde doelen voor ogen. Wanneer deze doelen met de beschikbare legitieme middelen niet bereikt kunnen worden zullen de jongeren op zoek gaan naar alternatieven. Om de behoeften toch te kunnen bereiken kunnen dan illegale middelen aangewend worden (Merton, 1938, zoals geciteerd in Nijboer, 2001).

Er zijn ook verschillende andere theorieën die op eigen wijze afwijkend gedrag onder jongeren verklaren. Onderscheid tussen deze theorieën wordt vooral gemaakt in de wel dan niet biologische oorsprong van het criminele gedrag. In de *differentiële associatie theorie* van Sutherland (1947, zoals geciteerd in Bruinsma, 2001) wordt gesteld dat delinquent gedrag ontstaat door interactie met anderen. Wanneer de directe omgeving afwijkende normen en waarden hanteert, is een kind geneigd deze normen en waarden over te nemen. Een andere verklaring is de *controletheorie* van Gottfredson en Hirschi (1990), waarin delinquent gedrag wordt gezien als een gevolg van een lage zelfcontrole. In plaats van te kijken naar de negatieve gedragselementen die ervoor zorgen dat een mens crimineel gedrag vertoont, wordt de vraag gesteld waarom de meeste mensen geen delinquent gedrag vertonen. In de kindertijd ontwikkelt elk mens een bepaalde vorm van zelfcontrole. Deze zelfcontrole bepaalt of mensen zich kunnen beheersen om geen delict te plegen. Een normaal ontwikkelde zelfcontrole zorgt ervoor dat mensen zich kunnen

beheersen als het gaat om directe behoeftebevrediging, zoals stelen. Wanneer de zelfcontrole laag is zijn mensen niet in staat zichzelf onder controle te houden. Een lage zelfbeheersing kan zo een factor zijn die tot delinquent gedrag leidt, zoals eerder gesteld werd uit Baron en collega's (2007). Deze theorie hangt samen met de *bindingstheorie* van Hirschi (1969), waarin wordt gesteld dat een binding mensen weerhoudt delinquent gedrag te vertonen. Een binding in de vorm van een baan of een familie zorgt ervoor dat een mens wat te verliezen heeft. Jongeren die delinquent gedrag vertonen worden vanuit deze theorie gezien als mensen zonder bindingen. Deze personen hebben weinig te verliezen en zullen gemakkelijker voor de vorm van directe behoeftebevrediging kiezen. Een ander type verklaring is de *rationele keuze benadering* van Lakatos (1974, zoals geciteerd in Kleemans, 2001) waarin de afwegingen van de dader centraal staan. Hierin wordt gesteld dat een mens handelt uit eigenbelang. Een handeling wordt uitgevoerd wanneer de directe behoeftebevrediging meer baten dan lasten oplevert voor de dader. Tot slot is het relevant de sociaal ecologische theorie te benoemen. Een sociaal ecologische omgeving kan een grote invloed hebben op de ontwikkeling van jongeren. Het criminaliteitsniveau en de leefbaarheid van een buurt bepaalt voor groot deel op welke wijze een kind opgroeit. Zo stellen Shaw en MacKay (1942, zoals geciteerd in de Haan, 2001) dat delinquent gedrag ontstaat vanuit een slechte omgeving. Dit wordt bevestigd door Anderson (2000), die de code van de straat centraal stelt. Wanneer jongeren in een buurt wonen waarin crimineel gedrag nodig is om te 'overleven', ontkomen jongeren er niet aan zich op een agressieve manier te profileren. Het netwerk met positieve sociale contacten zal daardoor vrij pover zijn.

In aanvulling op de zojuist beschreven theorieën zijn er nog verschillende risicofactoren te benoemen die de kans op een criminele carrière kunnen vergroten. Zo blijkt uit onderzoek dat gewelddadig gedrag vaker voorkomt bij jongeren die veel uitgaan. Geweld wordt in dit geval gerelateerd aan het gebruik van drank en drugs (Van der Laan, 2006). Daarnaast kunnen ook de moderne media kinderen op negatieve wijze beïnvloeden. Jongeren kunnen geneigd zijn het geweld op de televisie, op internet en in videogames te imiteren. Gedragsproblemen kunnen het gevolg zijn (Althoff, 2008). Er zijn specifiek voor vrouwelijke daders ook nog een aantal risicofactoren te benoemen. Zo blijkt uit het artikel van Hipwell en collega's (2002) dat een negatieve gezinsomgeving, een zwakke intelligentie, een trauma door misbruik en een vroeg intredende puberteit bij vrouwen voor veel problemen kunnen

zorgen. Hierbij kan vooral de vroeg intredende puberteit voor jonge meisjes een risico voor afwijkend gedrag zijn. Meisjes kunnen veel spanningen ervaren wanneer de fysieke volwassenheid al bereikt is, maar er nog geen sprake is emotionele en cognitieve volwassenheid. Deze zogenoemde ‘maturity gap’ kan ervoor zorgen dat meisjes, op zoek naar autonomie en vrijheid, zich afzetten tegen de normen en waarden in de samenleving. Delinquent gedrag kan dan een gevolg zijn (Ge, Conger, & Elder, 1996).

Er kan dus gesteld worden dat bepaalde risicofactoren en risicosituaties een positieve ontwikkeling van jongeren in de weg kunnen staan. Belangrijk is wel te vermelden dat deze situaties en factoren niet altijd leiden tot delinquent gedrag. Vooral een combinatie van factoren en situaties kan een delinquente ontwikkeling tot gevolg hebben. De cumulatie van negatief op elkaar inwerkende factoren veroorzaakt risicogedrag, waardoor een jongere uiteindelijk crimineel gedrag kan gaan vertonen (Moffitt, 2003). De verschillende theorieën wijzen uit dat delinquent gedrag op zeer uiteenlopende manieren kan worden bestudeerd. Vanuit zowel de persoonlijkheidsfeer als de context kan delinquent gedrag worden verklaard. Vaak worden de theorieën daarom gecombineerd om het gedrag op een zo compleet mogelijke manier te kunnen verklaren.

Herhaald/aanhoudend antisociaal en delinquent gedrag

Delictgedrag ontstaat zoals gezegd door een aantal op elkaar inwerkende negatieve factoren en situaties. In dit geschrift zal vooral de uiting van het criminele gedrag centraal worden gesteld. Met de zojuist beschreven theorieën als relevante achtergrondinformatie zal in dit artikel het criminele gedrag en de gevolgen van het dit gedrag worden bestudeerd.

In Molenaar (2009) wordt gesteld dat in Nederland in totaal 14 verschillende soorten misdrijven worden onderscheiden. Deze kunnen worden beschreven in een aantal hoofdcategorieën. Deze categorieën, ook gehanteerd in de WODC recidivemonitor (2003), zijn achtereenvolgens geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, verkeersmisdrijven, vernieling en verstoring van de openbare orde, zedemisdrijven, inbreuk op de opiumwet en overige misdrijven. In dit onderzoek zullen vermogensmisdrijven, verkeersmisdrijven en geweldsmisdrijven centraal staan. Zedendelicten worden hierbij onder geweldsdelicten geschaard, terwijl

de andere misdrijven onder overige misdrijven worden gecategoriseerd. Uit cijfers blijkt vermogensmisdrijven en geweldsmisdrijven verreweg de grootste categorieën zijn. Interessant gegeven is daarbij dat de vermogenscriminaliteit in twee decennia tot 2003 af is genomen van 68% tot 44%, terwijl de geweldscriminaliteit in dezelfde periode toenam van 5% naar 20% (Van der Laan, 2008). Dit wordt bevestigd door Frick en collega's (1993), die een decennia eerder al aangaf dat de delicten steeds meer openlijk en destructief werden. Dit betekent een omslag in de jeugdcriminaliteit, waarin een duidelijke trend richting geweldscriminaliteit zichtbaar is.

In aanvulling op deze trend is het ook relevant de patronen van criminaliteit onder de verschillende seksen te benoemen. Criminaliteit wordt meestal gezien als een activiteit uitgevoerd door jongens. Het is echter belangrijk op te merken dat de jeugdcriminaliteit ook voor een aanzienlijk deel bestaat uit vrouwelijke daders. Uit cijfers kan zelfs geconstateerd worden dat de meisjescriminaliteit, en dan voornamelijk met betrekking tot de geweldsdelicten, veel sterker toeneemt dan de criminaliteit onder jongens. De geweldscriminaliteit is voor jongens en meisjes met respectievelijk factor 5 en factor 17 gestegen (Weijers & Krabbendam, 2008). Belangrijke kanttekening is wel dat meisjes zeer zelden betrokken zijn bij ernstige geweldsmisdrijven. De extreme stijging van de meisjescriminaliteit neemt niet weg dat de mannelijke geweldscriminaliteit in omvang nog altijd vele malen groter is dan die van de vrouwen. Blokland en Nieuwbeerta (2004) tonen aan dat er ook een verschil bestaat wat betreft de recidive tussen mannen en vrouwen. In hun artikel komt namelijk naar voren dat vrouwen meer recidiveren als het gaat om een vermogensdelict, terwijl mannen meer recidiveren als het gaat om geweldsdelicten. Daarbij komt dat vrouwen ook relatief veel meer vermogensmisdrijven plegen dan mannen. In 2006 is 41 procent van de door vrouwen gepleegde delicten een vermogensmisdrijf, terwijl het in 26 procent van de door mannen gepleegde delicten om een vermogensdelict gaat (Goudriaan en van Eggen, 2008).

De meisjescriminaliteit kan overigens op een specifieke wijze worden verklaard. Zo blijkt uit Weijers en Krabbendam (2008) dat delinquent gedrag onder vrouwen vaak ontstaat vanuit een bepaalde relatie met anderen. Vrouwen zijn uit op een positieve relatie. Wanneer sprake is van een negatieve relatie kan dit tot frustratie en uiteindelijk delinquent gedrag leiden. Dit is bijvoorbeeld het geval als een vrouw binnen een relatie door een ander onmachtig wordt gemaakt. Het gedrag wordt gezien als een sociale en emotionele reactie op de omgeving. Om die reden kennen veel

vrouwelijke daders de slachtoffers van de door hen gepleegde misdrijven (Thomas, 2005). Hieruit kan gesteld worden dat de relatie tussen dader en slachtoffer een belangrijk element van een delictsituatie kan zijn. Met relatie wordt in dit geval bedoeld op elke vorm van kennen, zoals het zijn van familie, schoolgenoten, buurtgenoten of vage kennissen. Wanneer er sprake is van een dergelijke relatie ligt deze relatie vaak ten grondslag aan het delict. Dat wil zeggen; als de dader het slachtoffer niet had gekend was het delict ook niet gepleegd. Zoals eerder aangegeven zijn er een aantal verschillende delictcategorieën. Bij twee daarvan, namelijk vermogensdelict en geweldsdelict kan het geregeld voorkomen dat dader en slachtoffer elkaar kennen.

Tot slot speelt ook leeftijd een belangrijke rol in de dynamiek van jeugdcriminaliteit. Criminaliteit kan al op vroege leeftijd beginnen, maar wordt pas geregistreerd vanaf het moment dat een jongere 12 jaar is. Uit cijfers blijkt dat criminaliteit zich pas echt gaat ontwikkelen vanaf de leeftijd van 15 jaar. (Van der Laan, 2008).

Gevolgen delict

In een delictsituatie is er altijd sprake van een dader en een slachtoffer. Een dader handelt naar de eigen directe behoeftebevrediging, terwijl het slachtoffer met schade achterblijft. De gevolgen kunnen afhankelijk van type delict uiteenlopen van materiele schade tot immateriële en emotioneel schade. Vooral de immateriële vorm van schade kan zorgen voor een langdurig gevolg voor het slachtoffer. Zo kan het psychische problemen veroorzaken en het zelfbeeld aantasten. Ingegeven door angst is het mogelijk dat het slachtoffer niet meer optimaal kan functioneren (Weijers, 2008). Naast de negatieve gevolgen die het slachtoffer van het delict ondervindt kan ook de dader emotionele schade ondervinden van het gepleegde delict. Door schuldgevoelens kan ook de dader problemen ondervinden van het zelf gepleegde delict (Weijers, 2008).

Slachtofferdader Contact

Er zijn strafrechtelijk gezien verschillende mogelijkheden om daders van misdrijven te bestraffen. Zo kunnen jonge daders naar inrichtingen worden gestuurd, en bij minder ernstige misdrijven kunnen taakstraffen, leerstraffen of

schadevergoedingen degelijke oplossingen zijn om recidive te voorkomen. Dit zijn veelal maatregelen die het maatschappelijke belang dienen. Er wordt dan meestal voorbij gegaan aan de behoeften van de slachtoffers. Een oplossing om de slachtoffers tegemoet te komen is een slachtofferdader contact. In Nederland wordt er met betrekking tot een dergelijke contact de minimalistische variant gebruikt. Dit betekent dat een slachtofferdader contact naast het strafrecht functioneert. Aan slachtoffers en daders kan worden voorgesteld deel te nemen aan een bemiddelingsgesprek. Vervolgens ligt de keuze bij deze twee partijen en is er verder geen wet die stelt dat het als verplicht onderdeel van een straf gebruikt kan worden (Weijers, 2008).

Een slachtofferdader gesprek kan worden ingezet om ook de slachtoffers de kans te bieden het delict op een goede manier te verwerken. Zo kan er sprake zijn van immateriële en emotionele schade bij het slachtoffer. Een slachtofferdader gesprek kan dan steun bieden doordat het slachtoffer de dader kan confronteren met de gevolgen. Dit kan vervolgens ook een positieve uitwerking hebben op de daders, die wellicht meer inzicht krijgen in de gevolgen van het gedrag.

Een slachtofferdader gesprek kan zodoende op zowel het slachtoffer als de dader een positieve uitwerking hebben (Weijers, 2008).

Mechanismen

Een slachtofferdader contact heeft tot doel daders en slachtoffers bij elkaar te brengen, om ieders verhaal aan te horen en mogelijk in overleg tot gezamenlijke oplossingen te komen (Weijers, 2008). Vrijwilligheid van beide partijen is hierbij een leidende factor. Zowel het slachtoffer, als de dader dienen het nut en belang van het gesprek in te zien, omdat het gesprek anders weinig waarde heeft. Bovendien kan een ongemotiveerde dader tot veel frustratie bij de slachtoffers kan leiden (Maxwel, Kingi, Robertson & Morris, 2003).

Het belangrijkste uitgangspunt van de slachtofferdader gesprekken is dat de nadruk op de gevolgen van het delict voor de direct betrokkenen wordt gelegd. De focus ligt op de mate van empathie waarover de dader beschikt, en het inzien van hetgeen dat door zijn foutieve handeling is veroorzaakt bij het slachtoffer. Deze gevolgen krijgen hier veel meer aandacht dan in de strafrechtelijke benadering, waar vooral de nadruk op het delict en de fouten van de dader wordt gelegd. Door aandacht te schenken aan het slachtoffer wordt gepoogd materiele dan wel immateriële schade te herstellen (Weijers, 2008).

Dit uitgangspunt kan aan de hand van drie motieven op verschillende manieren worden toegepast. In de eerste plaats wordt door Weitekamp (2005) het victimologisch motief beschreven. Dit motief stelt de behoeftes van het slachtoffer centraal. Door een contact met de dader wordt getracht leed en schade te herstellen. Daarnaast beschrijven Braithwaite en Mugford (2005) het preventiemotief van een slachtofferdader contact. Dit motief is meer gericht op de dader. Door de dader te confronteren met de gevolgen van het misdrijf wordt getracht recidive te voorkomen. Het derde perspectief ziet een slachtofferdader gesprek als vervanging van een strafrechtelijke afhandeling. Het zogenoemde conflict wordt teruggelegd bij het slachtoffer en de dader. Hierdoor krijgen de betrokkenen de verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om het probleem zelf op te lossen. Dit laatste abolitionistische perspectief heerst daarom vanuit de gedachte het strafrecht niet onnodig te gebruiken (Bazemore & Walgrave, 2005).

Deelnemende daders

Slachtofferdader gesprekken zijn bij jeugdige daders het meest effectief, omdat jonge daders nog vrij gevoelig zijn, en de geneigdheid tot goedmaken bezitten. Daarnaast zijn slachtoffers sneller bereid tot een contact met een jonge dader. Een jongere wordt door hen meestal eerder gezien als degene die door impulsief handelen de daad heeft gepleegd, waardoor een spijtbetuiging sneller geaccepteerd wordt. Daarom vinden er voornamelijk met jonge daders gesprekken plaats. Er zijn dan meer kansen op een positief gesprek met een positief resultaat voor zowel slachtoffer als dader (Weijers, 2008).

Daarnaast is het belangrijk te benoemen dat slachtofferdader gesprekken het best ingezet kunnen worden bij jongeren die al meermaals een misdrijf hebben gepleegd. Het is namelijk psychologisch gezien een vrij zwaar middel. Daarom is het niet proportioneel als het wordt gebruikt bij first offenders (Zehr, 2005). Andere minder zware vormen van contact, zoals een briefwisseling of videoboodschap, zijn daarom soms beter op de plaats (Weijers, 2008).

Effecten

Er is over de hele wereld nog vrij weinig empirisch onderzoek gedaan naar effecten van slachtofferdader contacten (Weijers & Duinstra, 2008). Wel is er in verschillende studies aandacht besteedt aan inhoudelijk elementen van slachtofferdader gesprekken.

Zo wordt in het artikel van Kenney en Clairmont (2009) gesteld dat Slachtofferdader gesprekken dikwijls kwalitatief nog niet zo sterk zijn als altijd gedacht wordt. Er bestaat soms geen echte gelijkheid tussen slachtoffers en daders. Slachtoffers kunnen alles zeggen, maar daders mogen zich alleen binnen bepaalde grenzen uitlaten. Daarnaast wordt gesteld dat de professionals op het gebied van training en ervaring vaak tekort schieten. Het gesprek wordt niet in goede banen geleid waardoor mogelijke positieve effecten worden misgelopen.

Harris (2006) geeft aan dat door herstelrecht de gevoelens van schaamte en schuld het best kunnen worden blootgelegd. Door een confrontatie met het slachtoffer ontstaan deze gevoelens, die geassocieerd kunnen worden met empathie. Een slachtofferdader gesprek heeft op die manier een positieve invloed op de bewustwording van de gevolgen, wat recidive kan voorkomen. Dit wordt bevestigd in het kwalitatieve onderzoek van Kenney en Clairmont (2009), waarin ook naar voren komt dat er gedurende het gesprek bij de dader een bepaalde mate van empathie ontstaat. Ook de aanwezigheid van de ouders bij de bemiddeling kan het effect van het gesprek versterken. Doordat ouders aangeven zich te schamen voor het kind en zichzelf ook de schuld te geven, worden jonge daders meer bewust van de negatieve gevolgen van bepaalde acties (Kenney en Clairmont, 2009).

Uit onderzoek is ook naar voren gekomen dat een slachtofferdader gesprek het interactieproces versterkt, maar desondanks niet minder stigmatiserend is voor jonge overtreders (Harris, 2006). Dat is een opvallende constatering, omdat herstelrecht ook juist bedoeld is om bepaald stigma's te voorkomen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat dit het geval is bij een verplichte vorm van bemiddeling. In Nederland is deelname, zoals al eerder benoemd, vrijwillig, en is een dergelijk probleem dus niet van toepassing.

Uit voorgaande onderzoeken van Harris (2006) en Kenney en Clairmont (2009) kan in elk geval al afgeleid worden dat er wel degelijk inhoudelijk naar slachtofferdader contacten wordt gekeken. Het ontbreekt echter wel duidelijk aan

empirisch onderzoek. Om die reden kan in elk geval gesteld worden dat een empirisch onderzoek naar slachtoffer dader gesprekken van grote waarde is.

Probleemstelling

In dit onderzoek zal de focus worden gelegd op de daders die zich aanmelden bij of benaderd worden voor een slachtofferdader contact door Slachtoffer in Beeld. Het bemiddelingsproces zal dus vooral vanuit het preventiemotief worden bekeken. In eerste instantie zal worden onderzocht wat voor algemene profielen er gevormd kunnen worden van deze daders. De daders zullen op kenmerken als leeftijd en sekse worden onderzocht. Bovendien zal het delict aan nader onderzoek worden onderworpen.

Vervolgens zal achterhaald worden of een slachtofferdader gesprek daadwerkelijk een positief effect heeft op de jonge daders. De elementen empathie en zelfbeeld staan hierbij centraal. Er zal een effectmeting plaatsvinden, waarbij vooral zal worden onderzocht of er verschil in effect bestaat tussen de daders die zich in de bij onderzoeksvraag 1 vastgestelde profielgroepen bevinden.

Methoden

Om de onderzoeksvragen op een gedegen manier te kunnen beantwoorden worden er twee verschillende analyses uitgevoerd. Voor en tijdens de eerste analyse heeft een periode van dataverzameling plaatsgevonden. Deze data dient als basis van het tweede deel van het onderzoek, de effectiviteit analyse.

In de eerste plaats richt het onderzoek zich op het vaststellen van een aantal daderprofielen. Het doel is een duidelijk beeld te krijgen van de verschillende typen daders die bij SIB geregistreerd worden bij aanmeldingen van slachtofferdader gesprekken. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van het complete daderbestand van 2009, wat bestaat uit 1030 daders. Deze daders zullen allemaal worden onderzocht op vier variabelen. In eerste instantie zal onderscheid worden gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke daders, vervolgens zal elk van de daders worden onderworpen aan een analyse op de aspecten van leeftijd, type delict en de relatie met het slachtoffer. Voor deze variabelen is gekozen, omdat deze vanuit het bestand van SIB het meest bruikbaar zijn. Daarnaast blijkt vanuit de al eerder beschreven theorie dat op deze vier variabelen veel verschillen kunnen bestaan. Het is daarom zowel interessant als

relevant om vast te stellen of daders veel verschillen op de vier elementen. Om een compleet beeld te krijgen van de verschillende soorten groepen daders die bij SIB geregistreerd staan zal een analyse uitgevoerd.

Op basis van de dataverzameling wordt onderzocht wat het effect van een slachtofferdader contact is. Aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst zullen 144 daders worden onderzocht op bepaalde aspecten met betrekking tot zelfbeeld en empathie. Er zal bij elke dader zowel een voor- als een nameting worden afgenomen om het effect van een contact tussen slachtoffer en dader te bepalen. De controlegroep zal bestaan uit die daders waarbij het bij een contactpoging blijft en het uiteindelijk niet tot contact komt. De vragenlijsten zijn ontwikkeld door SIB en worden telefonisch afgenomen.

De participanten van het onderzoek zullen tot slot worden onderworpen aan een analyse om vast te stellen of de daderprofielen, zoals die in het eerste deel van het onderzoek zijn vastgesteld, een onderscheidende rol hebben wat betreft effecten. De analyses worden uitgevoerd middels SPSS Statistics, omdat vrijwel alle informatie kwantitatief van aard is.

Onderzoek deel 1

Variabelen van het daderprofiel

Zoals eerder gesteld zullen alle daders die in 2009 in het systeem van Slachtoffer In Beeld (SIB) zijn geregistreerd zullen op vier verschillende variabelen worden onderzocht. De vier variabelen die het daderprofiel gaan vormen zijn type delict, leeftijd dader, sekse dader, en wel of geen relatie met het slachtoffer.

Het type delict zal worden bestudeerd op basis van een delictindeling, zoals die wordt gehanteerd door het WODC (2003), maar ook in het Wetboek van Strafrecht (2009/2010) terug te vinden is. Wat betreft type delict wordt onderscheid gemaakt tussen vermogensdelicten, verkeersdelicten, geweldsdelicten, vernieling en veroorzaken van overlast en overige delicten. Omdat vernieling en het veroorzaken van overlast vaak geen directe slachtoffers kent, zal dit type delict niet worden meegenomen in de delictindeling. Mochten er mogelijk toch delicten van deze typering voorkomen in het bestand zullen deze worden geschaard onder de overige delicten.

Naast het type delict wordt ook de leeftijd van de daders meegenomen. De leeftijd is ingedeeld in vier leeftijdsgroepen, gebaseerd op de strafrechtelijke mogelijkheden die bij die leeftijdscategorieën horen. Deze categorieën zijn gevormd door verschillen in de emotionele en cognitieve ontwikkeling van jongeren met deze verschillende leeftijden. De daders zullen worden onderscheiden in de groepen van 12-15 jaar, 16-17 jaar, 18-21 jaar en 22+. Voor de eerste twee groepen zijn respectievelijk vrijheidsbenemende straffen van maximaal 12 maanden en 24 maanden mogelijk (Weijers, 2008). De twee oudere leeftijdsgroepen zijn wat betreft straffen niet aan een maximale tijd gebonden, en worden normaal gesproken berecht onder het volwassenenstrafrecht.

De twee andere variabelen die het profiel zullen gaan vormen zijn beiden dichotome variabelen. In de eerste plaats is de sekse van de dader belangrijk en zal er onderscheid worden gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke daders. Daarnaast zal rekening worden gehouden met het feit of de dader wel of geen relatie met het slachtoffer heeft. Met relatie wordt bedoeld op alle mogelijke vormen van relatie, zoals het zijn van familie of klasgenoten, maar ook het zijn van bijvoorbeeld vage kennissen of buurtgenoten. In het vervolg van het onderzoek zal worden gesproken van ‘het wel of niet kennen’ van het slachtoffer. Eerder werd al vermeld dat vrouwelijke daders, vaker dan mannelijke daders het slachtoffer kennen (Thomas, 2005). Het is interessant om te zien of dat ook in het bestand van SIB terug komt.

Het daderprofiel wordt gevormd door vier variabelen:

- Type delict: Vermogensdelict, Gewelddelict, Verkeersdelict, Overige delicten
- Leeftijd dader: 12-15 jaar, 16-17 jaar, 18-21 jaar, 22+
- Sekse dader: Man/Vrouw
- Relatie dader en slachtoffer: Wel/Geen

Resultaten onderzoek deel 1

Het totale bestand van SIB (2009) bestaat uit 1060 meldingen voor slachtofferdader gesprekken. Alle daders zijn onderworpen aan een analyse met betrekking tot sekse, leeftijd, type delict en relatie met het slachtoffer. Eerst worden deze aspecten afzonderlijk besproken, vervolgens worden de variabelen aan elkaar gekoppeld.

De sekse is in 1002 gevallen vastgesteld. 58 daders zijn niet meegenomen, omdat vanuit het dossier niet kan worden opgemaakt welk geslacht de dader heeft. Soms wordt enkel een achternaam genoemd en is de sekse van de dader uit de beschrijving van het delict ook niet af te leiden. De gegevens in tabel 1 geven weer dat het daderbestand van SIB voor 80% uit mannen en voor 14,5% uit vrouwen bestaat. Dit betekent dat SIB in 2009 848 mannelijke en 154 vrouwelijke daders heeft geregistreerd. Van de overige 5,5% procent is het geslacht niet vastgesteld.

Sekse dader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	man	848	80,0	84,6	84,6
	vrouw	154	14,5	15,4	100,0
	Total	1002	94,5	100,0	
Missing	System	58	5,5		
Total		1060	100,0		

Tabel 1. Sekse Daders.

Wat betreft de variabele leeftijd kan in elk geval worden vastgesteld dat de gemiddelde leeftijd van de daders 19,5 jaar is. De leeftijden lopen uiteen van 9 tot 74 jaar, waarbij 16 jaar het meest voorkomt. Van 40 daders is geen geboortedatum en daarmee geen leeftijd bekend. Eerder is aangegeven dat de daders zullen worden onderscheiden in de groepen van 12-15 jaar, 16-17 jaar, 18-21 jaar en 22+. Uit tabel 2 kan worden afgeleid dat deze groepen respectievelijk 37, 33, 10 en 16 procent van het daderbestand vertegenwoordigen. De grootste categorieën zijn hierbij dus de 12-15 jarigen en de 16-17 jarigen, die samen ruim 70 procent van het totale daderbestand beslaan.

Leeftijdsgroepen daders

	Freque ncy	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 11 Jaar en jonger	2	,2	,2	,2
12-15 jaar	391	36,9	38,3	38,5
16-17 Jaar	346	32,6	33,9	72,5
18-21 Jaar	107	10,1	10,5	82,9
22 Jaar en ouder	174	16,4	17,1	100,0
Total	1020	96,2	100,0	
Missin g System	40	3,8		
Total	1060	100,0		

Tabel 2. Leeftijd Daders.

De delicten zijn ingedeeld in vier groepen, achtereenvolgens worden de vermogensdelicten, geweldsdelicten, verkeersdelicten en overige delicten van elkaar onderscheiden. De percentages in tabel 3 geven weer dat het bij 68 procent van de delicten gaat om een geweldsdelict. Daar staan 18 procent vermogensdelicten, 8 procent verkeersdelicten en 6 procent overige delicten tegenover.

Delicten

	Freque ncy	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Geweldsdelicten	719	67,8	67,8	67,8
Vermogensdelicte n	192	18,1	18,1	85,9
Verkeersdelicten	85	8,0	8,0	94,0
Overige Delicten	64	6,0	6,0	100,0
Total	1060	100,0	100,0	

Tabel 3. Delicten.

Een analyse van de laatste variabele uit het systeem maakt duidelijk dat ongeveer een derde van de daders het slachtoffer kent. Uit tabel 4 kan afgeleid worden dat 652 daders (62 procent) het slachtoffer niet kennen, terwijl 317 daders (30

procent) het slachtoffer wel kennen.

Relatie Dader - Slachtoffer

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen	652	61,5	63,0	63,0
	wel	317	29,9	30,6	93,6
	onbekend	66	6,2	6,4	100,0
	Total	1035	97,6	100,0	
Missing	System	25	2,4		
Total		1060	100,0		

Tabel 4. Relatie Dader – Slachtoffer

De variabelen zijn vervolgens in een aantal tabellen gecombineerd waarbij vooral het onderscheid tussen mannen en vrouwen leidend is. Belangrijk is dat de gegeven percentages alleen betrekking hebben op het totaal aantal van dat geslacht. Hierbij zal het grote verschil tussen het aantal mannen en vrouwen in eerste instantie worden gerelativeerd. In de uiteindelijke profielen komen die aantallen wel naar voren en worden de verschillen duidelijk. Uit de tabellen kunnen een aantal dingen worden afgeleid:

Met betrekking tot het type delict kan worden vastgesteld dat zowel mannelijke als vrouwelijke daders uit het bestand van SIB voornamelijk geweldsdelicten hebben gepleegd (67% om 75%). Het aantal vermogensdelicten is vervolgens respectievelijk 18 om 14 procent, terwijl het aantal verkeersdelicten 7 om 9 procent is. De resultaten met betrekking tot de relatie tussen slachtoffer en dader geven duidelijke verschillen weer tussen mannen en vrouwen. Bij delicten met een vrouwelijke dader kent 52 procent het slachtoffer, terwijl 27 procent van de mannelijke daders het slachtoffer kent. Er bestaan ook een verband tussen leeftijd en type delict. Duidelijk werd al dat verreweg de meeste delicten geweldsdelicten zijn (68%). Deze delicten worden vooral gepleegd door 12-15 en 16-17 jarigen, die plegen ruim 76 procent van het totaal aantal geweldsdelicten. Voor mannen en vrouwen zijn er lichte verschillen wat betreft de percentages op dit vlak. 58 procent van de vrouwelijke daders valt in de categorie van 12-17 met een geweldsdelict, terwijl 48 procent van de mannelijke daders in de

categorie van 12-17 met een geweldsdelict vallen. Het opvallendste verschil tussen mannen en vrouwen komt naar voren als wordt meegenomen of de dader het slachtoffer kent. Er kan namelijk gesteld worden dat bij het bij vrouwen in liefst 34 procent van de gevallen gaat om dader van 12-17 met een geweldsdelict die het slachtoffer kent. Bij mannen gaat in 15 procent van de gevallen om een dader 12-17 met een geweldsdelict die het slachtoffer kent.

Aan de hand van deze resultaten zijn direct de grootste profielen gevormd. Deze profielen maken direct al onderscheid in een mannelijke of vrouwelijke dader.

- Profiel M1. Mannen 12-17 met een geweldsdelict, die het slachtoffer wel kennen
- (15% van de mannen: 128 daders)

- Profiel M2. Mannen 12-17 met een geweldsdelict, die het slachtoffer niet kennen
- (31% van de mannen: 261 daders)

- Profiel V1. Vrouwen 12-17 met een geweldsdelict die het slachtoffer wel kennen
- (34%: 53 daders)

- Profiel V2. Vrouwen 12-17 met een geweldsdelict, die het slachtoffer niet kennen.
- (24%: 37 daders)

Wat betreft geweldsdelicten zijn de daders van 18 jaar en ouder vooralsnog buiten beschouwing gelaten. Uit de cijfers blijkt dat deze groep bij mannen een groot deel van het aantal daders beslaat. Het gaat hierbij om 15 procent van het aantal mannelijke daders, waarvan 10 procent het slachtoffer niet kent en 5 procent het slachtoffer wel kent. Om te voorkomen dat profielen te klein worden zal deze groep samen worden genomen. Wat betreft vrouwen is het aantal daders van 18 jaar en ouder met een geweldsdelict te klein om een profiel van te vormen (5%).

- Profiel M3. Mannen 18 jaar en ouder met een geweldsdelict
- (15% van de mannen: 126 daders)

Naast het grote aantal geweldsdelicten (68%) is er in 18 procent van de gevallen sprake van een vermogensdelict. Waar de geweldsdelicten voornamelijk zijn gepleegd door 12-17 jarigen is de groep daders die een vermogensmisdrijf begaat breder. 81 procent van de mannelijke daders met een vermogensdelict bevindt zich in de groep van 12-21 jarigen. 95 procent van de vrouwelijke daders bevindt zich in de groep van 12-21 jarigen. Opvallend verschil tussen beide geslachten is opnieuw de

relatie met het slachtoffer. Waar 78 procent van de vrouwen met een vermogensdelict (12-21) het slachtoffer kent, is dit percentage voor mannen slechts 24 procent. Om kleine profielen te voorkomen is er daarom voor gekozen het profiel van de vrouwen alleen te richten op de daders in de leeftijd 12-21 met een vermogensdelict die het slachtoffer kennen. Het profiel van de mannen zal alle mannelijke daders in de leeftijd 12-21 met een vermogensdelict beslaan.

- Profiel M4. Mannen 12-21 met een vermogensdelict

- (16% van de mannen: 130 daders)

- Profiel V3. Vrouwen 12-21 met een vermogensdelict, die het slachtoffer wel kennen

- (9%: 14 daders)

De daders die nog niet zijn meegenomen in de profielen zullen voor vrouwen en mannen afzonderlijk worden geplaatst in een profiel overig. De groepen zijn te klein om aparte profielen van te kunnen maken. Het gaat in dit geval om de daders van 22 jaar en ouder met een vermogensdelict, de daders met een verkeersdelict of veroorzakers van een verkeersongeval en de daders met een overig delict. Voor vrouwen komen daar nog de daders van 18 jaar en ouder met een geweldsdelict en de daders met een vermogensdelict (12-21) die het slachtoffer niet kennen bij. Tot slot zijn ook de daders met een missing op een van de variabelen onder de categorie overig ingedeeld. De percentages van deze groepen worden opgesomd onder de profielen.

- Profiel M5. Overig (23%: 221)

- (Verkeersdelicten: 6 % van de mannen: 53 daders)

- (Vermogensdelict 22 jaar en ouder: 3 % van de mannen: 30 daders)

- (Overige delicten: 6%: 58 daders)

- (Missing op een van de variabelen: 8%: 80 daders)

- Profiel V4. Overig (33%)

- 8% Geweldsdelict 18 jaar en ouder (12 daders)

- 1% Vermogensdelicten 22 jaar en ouder (1 dader)

- 2% Vermogensdelict 12-21, die het slachtoffer niet kennen (4 daders)

- 1% overige delicten (2 daders)

- 14% Missing (18 daders)

- 7% Verkeersongeval 22 jaar en ouder (11 daders)

De uiteindelijk profielindeling staat hieronder nogmaals weergegeven. Boven de profielindelingen wordt het totaal aantal mannen en vrouwen vermeld. Uit deze aantallen komt ook naar voren dat, zoals eerder al vastgesteld, van 5% van de daders het geslacht onbekend is. Deze daders zijn om die reden niet meegenomen in de analyse.

Mannen (100%: 848 daders) (80% van het totaal)

- **Profiel M1. Mannen 12-17 met een geweldsdelict, en het slachtoffer kennen**
- (15% van de mannen: 128 daders)
- **Profiel M2. Mannen 12-17 met een geweldsdelict, en het slachtoffer niet kennen**
- (31% van de mannen: 261 daders)
- **Profiel M3. Mannen 18 jaar en ouder met een geweldsdelict**
- (15% van de mannen: 126 daders)
- **Profiel M4. Mannen 12-21 met een vermogensdelict**
- (16% van de mannen: 130 daders)
- **Profiel M5. Overig (23%: 221 daders)**
  - (Verkeersdelicten: 6 % van de mannen: 53 daders)
  - (Vermogensdelict 22 jaar en ouder: 3 % van de mannen: 30 daders)
  - (Overige delicten: 6%: 58 daders)
  - (Missing op een van de variabelen: 8%: 80 daders)

Vrouwen (154: 100%) (15% van het totaal)

- **Profiel V1. Vrouwen 12-17 met een geweldsdelict die het slachtoffer wel kennen**
- (34%: 53 daders)
- **Profiel V2. Vrouwen 12-17 met een geweldsdelict, die het slachtoffer niet kennen.**
- (24%: 37 daders)
- **Profiel V3. Vrouwen 12-21 met een vermogensdelict, die het slachtoffer wel kennen**
- (9%: 14 daders)
- **Profiel V4. Overig (33%)**
  - 8% Geweldsdelict 18 jaar en ouder. (5 daders)
  - 0,5% Vermogensdelicten 22 jaar en ouder (1 dader)
  - 2% Vermogensdelict 12-21, die het slachtoffer niet kennen (4 daders)
  - 1% overige delicten (2 daders)
  - 12% Missing (18 daders)
  - 7% Verkeersongeval 22 jaar en ouder (11 daders)

Onderzoek deel 2

In het tweede deel van dit onderzoek staat de effectmeting van het slachtofferdader contact centraal. Onderzocht is of daders door het contact met het slachtoffer significant veranderen op de elementen empathie en zelfbeeld. Hierbij zal de nadruk worden gelegd op verschillen in effect tussen de bij onderzoek deel 1 vastgestelde profielen. Er zijn 144 daders bij dit onderzoek betrokken.

Op basis van de afgenomen vragenlijsten zijn de elementen zelfbeeld en empathie nog verder uitsplitst. De daders zullen onderzocht worden op de mate van berouw, en op het inzicht in de mate van angst en woede bij de slachtoffers richting henzelf. Deze elementen zijn gevormd vanuit vragen die aan de daders zijn gesteld. Alle vragen die van toepassing zijn geweest in dit onderzoek hebben de schaal van 0-4, waarbij 0 staat voor helemaal niet en 4 staat voor heel erg. De gehele vragenlijst kan teruggevonden worden in de bijlage 1 van dit artikel.

Berouw:

- Vraag 12: Bent u door het misdrijf negatiever over uzelf gaan denken?
- Vraag 15: Schaamt u zich voor het misdrijf?
- Vraag 21: Vindt u het erg voor het slachtoffer?
- Vraag 22: Heeft u spijt van wat u het slachtoffer heeft aangedaan?

Inzicht in Angst:

- Vraag 11: Is het slachtoffer bang voor u denkt u?
- Vraag 17: Wordt het slachtoffer angstig als hij of zij aan u denkt?

Inzicht in Woede:

- Vraag 10: Denkt u dat het slachtoffer kwaad wordt als hij of zij aan u denkt?
- Vraag 16: denkt u dat het slachtoffer woede voelt over u?

De bij de elementen specifiek passende vragen zijn statistisch vastgesteld middels een factoranalyse. Daaruit blijkt dat de afzonderlijke vragen over berouw, angst en woede verklaard worden door dezelfde factoren. De vier vragen met betrekking tot berouw hebben een grote lading op factor 1 (voor de vier vragen respectievelijk 0,801; 0,793; 0,755; 0,390). De betrouwbaarheid van deze factor is hoog, waarmee gesteld wordt deze vier vragen ook daadwerkelijk de factor verklaren en onderling samenhangen (Cronbachs alpha = 0,844) De twee vragen met betrekking tot het

inzicht de mate van angst hebben een grote lading op factor 2, namelijk 0,956 en 0,765. De onderlinge correlatie tussen deze vragen is hierbij 0,693. Tot slot hebben de twee vragen met betrekking tot het inzicht in woede een grote lading op factor 3, voor de vragen 10 en 16 respectievelijk 0,832 en 0,794. Wat betreft de onderlinge correlatie tussen de vragen blijkt dat de vragen voor een groot deel samenhangen en dus samen verklaarbaar zijn ($r = 0,77$).

Tot slot is het belangrijk te constateren, alvorens echte resultaten weer te geven, dat er nog in veel gevallen sprake is van missende waarden. Verschillende vragen kunnen door participanten onbeantwoord zijn gelaten. Ook komt het voor dat participanten zich terugtrekken, waardoor alleen een voormeting of geen enkele meting is afgenomen. Daarnaast is het mogelijk dat alleen een nameting is afgenomen. Uit de frequenties komt naar voren dat de controle groep beperkt is (15%), terwijl de contact groep 57 procent van de daders beslaat. De analyse zal enkel onderscheid maken in een resultaat op voormeting daders en een resultaat op nameting contactgroep, de controlegroep zal vanwege het beperkte aantal buiten beschouwing worden gelaten. Door de voormeting en nameting contactgroep te vergelijken zal worden onderzocht of de bij onderzoek deel 1 vastgestelde profielen hierin zichtbaar zijn. Hierbij zijn er drie mogelijkheden; bij daders is zowel een voormeting als een nameting contactgroep afgenomen, bij daders is alleen een voormeting afgenomen, of bij daders is alleen een nameting contactgroep afgekomen.

Resultaten onderzoek deel 2

Uit de eerste resultaten blijkt dat verreweg het grootste deel van de participanten bestaat uit mannelijke daders. In totaal is de vragenlijst afgenomen bij 144 daders, waarvan er 130 van het mannelijke geslacht zijn (90 %) en 14 van het vrouwelijke geslacht (10%). Daarnaast blijkt dat het in 62 procent van de gevallen een geweldsdelict betreft (89 daders), in 21 procent van de gevallen gaat om een vermogensdelict (30 daders) en verkeersdelicten en overige delicten zijn door respectievelijk 11 en 14 procent van de daders gepleegd (11 daders en 14 daders). Uit de cijfers komt ook naar voren dat 66 procent van de daders het slachtoffer niet kent (95 daders), terwijl 28 procent het slachtoffer wel kent (40 daders). Van de overige 6 procent is het niet bekend of slachtoffer en dader elkaar kennen. Tot slot blijkt dat

leeftijd van daders uiteenloopt van 12 tot 44 jaar. Verreweg de grootste groep is hierbij de jongeren die zich bevinden in de leeftijdscategorie van 12 t/m 17. Deze beslaat ruim 76 procent van de daders (86 daders). De frequentietabellen zijn terug te vinden in bijlage 2.

Vervolgens zijn de 144 daders ingedeeld naar de profielen zoals die vastgesteld zijn in onderzoek deel 1. De resultaten zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1. De participanten onderverdeeld in de profielen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid M1. mannen / 12-17 / geweld / kennen so	14	9,7	9,7	9,7
M2. mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	37	25,7	25,7	35,4
M3. mannen / 18 + / geweld	22	15,3	15,3	50,7
M4. mannen / 12-21 / vermogen	26	18,1	18,1	68,8
M5. overig mannen	31	21,5	21,5	90,3
V1. vrouwen / 12-17 / geweld / kennen so	3	2,1	2,1	92,4
V2. vrouwen / 12-17 / geweld / kennen so niet	6	4,2	4,2	96,5
V3. vrouwen / 12-21 / vermogen / kennen so	2	1,4	1,4	97,9
V4. vrouwen overig	3	2,1	2,1	100,0
Total	144	100,0	100,0	

Zoals al uit de eerdere bevindingen bleek is het aantal vrouwelijke daders zeer beperkt. Uit de indeling in profielen, die in tabel 1 wordt weergegeven, kan worden afgeleid dat in elk vrouwelijk profiel slechts een paar vrouwen vallen. Het zal onmogelijk zijn daar degelijke uitspraken over te kunnen doen. Daarom is na deze stap besloten in het effectonderzoek alleen rekening te houden met de mannelijke profielen (profiel M1 t/m profiel M5). Ook belangrijk te vermelden is dat het grootste

gedeelte van de categorie overige mannen betrokken is bij een verkeersongeval. Bij een latere interpretatie van M5 zal hier rekening mee gehouden worden.

Nu volgen eerst de resultaten van de drie afhankelijke variabelen die bij dit effectonderzoek centraal staan, namelijk woede, berouw en angst. Eerst wordt besproken of er op de voormeting verschillen tussen de vijf profielen bestaan. Vervolgens wordt aangegeven of deze verschillen ook op de nameting zichtbaar zijn. Om het effect van een slachtofferdader contact duidelijk te krijgen worden de resultaten op de voor- en nameting vergeleken. Tot slot is er nog een herhaalde meting uitgevoerd, waarin alleen die daders waarbij zowel een voormeting als een nameting is afgenomen worden geanalyseerd (de daders met alleen een voormeting of alleen nameting contact worden hierin buiten beschouwing gelaten). Deze laatste analyses vormen een nog nauwkeurigere toetsing van het effect van contact op daders afhankelijk van het profiel. Er ontstaat immers een meer specifiek beeld als daders gevolgd worden in de tijd voor en na contact met slachtoffers dan wanneer daders die (alleen) een voormeting hebben ingevuld vergeleken worden met daders die (alleen) een nameting hebben ingevuld. Voor woede, berouw en angst wordt de herhaalde meting bij respectievelijk 58, 56 en 58 daders uitgevoerd.

Wat betreft woede is er op de voormeting een significant verschil tussen profiel 1 en profiel 2 geconstateerd. Daders met profiel 1 schatten de woede van slachtoffers richting henzelf significant lager in dan daders met profiel 2 (respectievelijk, 1,35 en 2,28). Dit betekent dat daders (12-17, geweldsdelict) die het slachtoffer kennen veel minder woede onder slachtoffers richting henzelf inschatten dan daders (12-17, geweldsdelict) die het slachtoffer niet kennen. Opvallend gegeven op de nameting is dat de daders uit profiel 1 de woede na het contact ineens een stuk hoger inschatten (1,85), terwijl de daders uit profiel 2 de woede na het contact juist lager inschatten (1,33). Bij profiel 3 (geweldsdelicten / 18+) wordt de woede na het contact iets hoger ingeschat (vm:1,81; nm:2,00) en bij profiel 4 (vermogensdelicten 12-21), wordt de woede na het contact lager ingeschat (vm:1,95; nm:1,35). Andere resultaten worden zichtbaar als de herhaalde meting wordt uitgevoerd. Het eerst geconstateerde verschil tussen profiel 1 en profiel 2 op de voormeting is niet meer significant (1,75 om 2,19). De waarde van profiel 2 daalt net als bij de eerdere meting significant (van 2,19 naar 1,28), maar de waarde van profiel 1 stijgt nu nog maar

miniem (van 1,75 naar 1,86). Verder blijkt dat daders uit profielen 3 en 5 de woede na het contact iets hoger inschatten. De waarde bij profiel 4 neemt licht af. (Bijlage 3)

Bij de voormeting van berouw valt op dat de waarde gegeven door profiel 5 (overige mannen) significant afwijkt van de profielen 2, 3 en 4 ($p < 0,05$). Alle daders uit de profielen 1 t/m 4 geven een hogere waarde op berouw dan profiel 5. Deze waarden zijn voor de profielen 1 t/m 5 respectievelijk 2,65, 2,93, 3,16, 2,85, 2,27. Bij nameting neemt berouw van alle profielen af, en blijft het verschil met profiel 5 bestaan (2,39; 2,01; 2,46; 2,67; 1,71). Interessant gegeven komt naar voren als de herhaalde meting wordt uitgevoerd. Er worden door de correctie significante afnamen in de waarden geconstateerd bij profiel 2,3 en 5. Het berouw neemt achtereenvolgens af van 2,73 naar 2,0 (Profiel 2), van 3,17 naar 2,53 (Profiel 3) en van 2,19 naar 1,65 (Profiel 5). Bij profiel 1 en profiel 4 is er geen sprake van een significante afname van berouw na het contact (Bijlage 2, Bijlage 3).

Wat betreft het inschatten van de mate van angst bij het slachtoffer is op de voormeting duidelijk dat er geen significante verschillen zichtbaar zijn tussen de profielen. Voor de profielen 1 t/m 5 zijn de waarden respectievelijk (1,75; 1,33; 1,63; 1,45; 1,18). De ingeschatte angst neemt bij alle profielen na het contact af (1,57; 0,81; 0,96; 1,25; 0,75). Op de nameting is er dus overall een duidelijke (maar niet significante) afname in waarde zichtbaar. Ook is er op de nameting tussen profiel 1 en profiel 5 een groot verschil geconstateerd (1,57 tegenover 0,75), maar dit verschil is net niet significant ($p = 0,08$). Op de herhaalde meting komen geen grote discrepanties naar voren als deze vergeleken wordt met de eerdere voor- en nameting.

Discussie

Het eerste doel van dit onderzoek was om een goed beeld te krijgen van de daders uit het registratiebestand van SIB. Door het construeren van verschillende profielen is vastgesteld wat voor soort daders zich aanmelden of aangemeld worden voor een slachtofferdader contact.. Vervolgens is aan de hand van een voor- en nameting het effect van een slachtofferdader contact op de elementen woede, berouw en angst vastgesteld. Daarbij is geconstateerd dat er tussen profielen verschillen bestaan op deze drie elementen.

Uit de resultaten van onderzoek deel 1 komt naar voren dat geslacht, delict, leeftijd en het kennen van het slachtoffer tot een wezenlijk onderscheid leiden in

daders. Voor beide seksen geldt dat de grootste groep daders een geweldsdelict hebben gepleegd en zich bevinden in de leeftijdscategorie van 12-17. Opvallend is dat vrouwen het slachtoffer veel vaker kennen dan mannen. Het is deze laatste bevinding die vooral de basis legt voor de profielvorming. Er bestaat een duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen, waardoor de profielen een relevant onderscheid maken. Waar bij mannen het grootste profiel bestaat uit daders (12-17, geweldsdelict) die het slachtoffer niet kennen, bestaat bij vrouwen het grootste profiel uit daders (12-17, geweldsdelict), die het slachtoffer wel kennen. Dit is een opvallend verschil, waaruit in elk geval de conclusie kan worden getrokken dat vrouwelijke daders minder willekeurig zijn in delictsituaties. Vrouwelijke daders zijn meer dan mannen bewust bezig met een specifiek slachtoffer. Dit komt overeen met de bevindingen van Thomas (2005), die aangeeft dat vrouwelijke daders vaak een relatie hebben met het slachtoffer. Dit verschil komt ook weer terug in de profielen die betrekking hebben op vermogensdelicten. Van de mannelijke daders die een vermogensdelict hebben gepleegd kent het grootste deel het slachtoffer niet, terwijl bijna alle vrouwelijke daders met een vermogensdelict het slachtoffer wel kennen.

Uit de resultaten van het effectonderzoek kan afgeleid worden dat er een verandering in waarde op alle elementen zichtbaar wordt, waarbij de profielen op interessante wijze verschillen. Bij het effect onderzoek is alleen uitgegaan van de mannelijke profielen, omdat het aandeel vrouwelijke daders veel te beperkt is.

Bij het inschatten van de mate van woede blijkt dat wanneer alle voor- en nametingen worden meegenomen de daders uit profiel 1 (geweldsdelict, 12-17, het slachtoffer kennen) de woede op voorhand laag inschatten, maar na het contact neemt de waarde ineens sterk toe. Dit in tegenstelling tot de daders uit profiel 2 (geweldsdelict, 12-17, het slachtoffer niet kennen), die de woede op voorhand hoog inschatten, maar deze waarde neemt af na het contact. Hieruit kan de voorzichtige conclusie worden getrokken dat daders uit profiel 1 de woede bij de voor hen bekende slachtoffers onderschatten. Daarnaast kan gesteld worden dat het contact een positieve uitwerking heeft op de slachtofferdader relatie van daders in profiel 2. Deze daders schatten de woede veel lager in na het contact, wat er op kan duiden dat het contact een positieve uitwerking heeft gehad op de woede van het slachtoffer. Overigens is het wel belangrijk op te merken dat door uitvoering van de herhaalde meting een interessant verschil naar voren komt bij profiel 1. Wanneer alle voormetingen worden

meegenomen wordt, zoals zojuist al gesteld, de woede door de daders op voorhand laag ingeschat. In de herhaalde meting, waarin alleen de zaken met contact en met een voor- en nameting worden meegenomen, wordt de woede een stuk hoger ingeschat. Hieruit zou afgeleid kunnen worden dat het bij daders die de woede op de voormeting te laag inschatten vaak niet tot een contact komt. Een voorzichtige conclusie is dan dat een onrealistische kijk van de dader op de woede van het slachtoffer de kans op een contact verkleint.

Interessante bevinding is dat mannen uit profiel 2,3 en 5 significant minder berouw hebben na een contact met het slachtoffer. Dit kan betekenen dat een contact helpt om schuldgevoelens te verwerken, althans voor de profielen 2,3 en 5. Dit kan echter ook een tijdsverschijnsel zijn, omdat de tijd na het plegen van een delict kan maken dat berouw in het algemeen afneemt onder daders. Opvallend is opnieuw het verschil tussen profiel 1 en 2, waarbij het berouw van de daders die het slachtoffer kennen (profiel 1) door een contact niet afneemt. Hieruit kan afgeleid worden dat een relatie met het slachtoffer ervoor zorgt dat een dader nog langer berouw heeft van hetgeen dat is aangericht. Bovendien neemt berouw door het verstrijken van tijd al licht af. Aanvullend kan er daarom voorzichtig gesteld worden dat een contact met een bekend slachtoffer het berouw versterkt. Ook is opvallend dat het berouw in het geval van een vermogensdelict (profiel 4) niet afneemt. Deze daders kennen het slachtoffer niet, maar de aard van het delict lijkt hier ervoor te zorgen dat de daders berouw blijven behouden.

Wat betreft het inschatten van angst blijkt dat daders uit alle profielen de angst na het contact lager inschatten dan voor het contact. Daaruit kan voorzichtig gesteld worden dat een contact een positieve uitwerking heeft op de angst van de slachtoffers. Door de confrontatie verminderd de angst bij de slachtoffers, althans de daders schatten de angst bij slachtoffers lager in na het contact. Dit betekent in elk geval dat het gesprek op positieve wijze is verlopen. Belangrijk om nog wel te benoemen is het verschil tussen daders uit profiel 1 en uit profiel 5. Daders uit profiel 5 schatten de angst een stuk lager in dan daders uit profiel 1. Dit zal waarschijnlijk worden veroorzaakt door aard van het delict. Slachtoffers van een geweldsmisdrijf zullen al snel meer angst hebben voor de dader dan het slachtoffer van een vernieling. Daarnaast zijn veel daders uit profiel 5 veroorzakers van een verkeersongeval. Voor de slachtoffers is er dan geen reden om bang te zijn voor deze veroorzakers.

Afsluitend kan gesteld worden dat de profielen op een aantal vlakken een degelijk onderscheid geven en zichtbaar worden in het slachtofferdader bestand. De grootste profielen bij mannen en vrouwen zijn door het verschil in relatie met het slachtoffer duidelijk te onderscheiden. Met betrekking tot de effectstudie, waarin alleen de mannelijke profielen zijn onderzocht, blijkt dat vooral het verschil in het wel of niet kennen van het slachtoffer interessante bevindingen oplevert. Profiel 1 en 2 verschillen zowel woede als berouw, waaruit in elk geval worden geconcludeerd dat daders uit profiel 1 en profiel 2 ook daadwerkelijk verschillend zijn. Het wel of niet kennen van het slachtoffer heeft invloed op het effect van een contact tussen slachtoffers en daders. Tot slot kan ook gesteld worden dat een contact in elk geval zinvol is voor elke dader. Uit de resultaten blijkt namelijk dat de elementen woede, berouw en angst op de meeste profielen veranderen. Belangrijke kanttekening die wel gemaakt moet worden is dat de tijd hierbij een rol kan spelen. Puur het verstrijken van tijd na het delict (ongeacht of er contact is geweest met het slachtoffer) kan ook veranderingen teweegbrengen in berouw, angst en woede. In dit opzicht is het jammer dat er geen vergelijkingen konden worden gemaakt met de controlegroep, waarbij eenzelfde tijd is verstreken maar waar geen contact heeft plaatsgevonden.

Literatuurlijst

- Anderson, E. (2000). *Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City*, New York: Norton
- Althoff, M. (2008). Jeugd, media en geweld. In I. Weijers, & C. Eliaerts (Eds.), *Jeugdcriminologie Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (261-279). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Baron, S. W., Forde, D.R., & Kay, F.M. (2007). Self-control, risky lifestyles, and situation: The role of opportunist and context in the general theories. *Journal of Criminal Justice*, 35, 119-136.
- Bazemore, G. & Walgrave, L. (2005). Herstelrecht voor jongeren: grondslagen en vernieuwing van het jeugdstrafrecht. In I. Weijers (Ed.), *Het herstelgesprek bij jeugdige delinquenten: sleutelteksten uit het internationale debat* (pp. 47-60). Amsterdam: SWP.
- Blokland, A., & Nieuwbeerta, P. (2004). Recidive en het beëindigen van de criminele carrière over een periode van 25 jaar. *Tijdschrift voor Criminologie*, 46, 18-36.
- Braithwaite, J., & Mugford, S. (2005). Voorwaarden voor succesvolle reïntegratie rituelen: omgaan met jeugdige delinquenten. In I. Weijers (Ed.), *Het herstelgesprek bij jeugdige delinquenten: sleutelteksten uit het internationale debat* (pp. 63-81). Amsterdam: SWP.
- Bruinsma, G. J. N. (2001). Differentiële associatie en sociaal leren. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 119-133). Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Cohen, D., & Strayer, J. (1996). Empathy in conduct-disordered and comparison youth. *Developmental Psychology*, 32, 988-998.
- De Haan, W. (2001). Sociaal-ecologische benaderingen. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 171-189). Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Dishion, T. J., & McMahon, R. J. (1998). Parental monitoring and the prevention of child and adolescent problem behavior: A conceptual and empirical formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1, 61-75.
- Frick, P.J., Lahey, B.B., Loeber, R., Tannenbaum, L., Van Horn, Y., Christ, M.A.G., et al., (1993). Oppositional defiant disorder and conduct disorder: A meta-

- analytic review of factor analyses and cross-validation in a clinic sample. *Clinical Psychology Review*, 13, 319-340.
- Ge, X., Conger, R. D., & Elder, G. H. (1996). Coming of age too early: Pubertal influenceer in girls' vulnerability to psychosociaal distress. *Child Development*, 67, 3386-3400.
- Goudriaan, H., & Van Eggen, A. T. J. (2008). Verdachten van Criminaliteit. In S.N. Kalidien & A. T. J. Eggen (Eds.), *Criminaliteit & Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 101-136). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, CBS, & WODC.
- Harris, N. (2006). Reintegrative shaming, shame and criminal justice. *Journal of Social Issues*, 62, 327-346.
- Hipwell, A. E., Loeber, R., Stouthamer-Loeber, M., Keenan, K., White, H. R., & Kroneman, L. (2002). Characteristics of girls with early onset disruptive and antisocial behaviour. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 12, 99-118.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theorie of crime*. Stanford: Stanford University Press.
- Jolliffe, D., & Farrington, D.P. (2004). Empathy and offending: A systematic review and meta-analysis. *Agression and Violent Behavior*, 9, 441-476.
- Kenney, J. S., & Clairmont, D. (2009) Using the victim role as both sword and shield: The interactional dynamics of restorative justice sessions. *Journal of Contemporary Ethnography*, 38, 279-307.
- Kleemans, E. (2001). Rationele Keuzebenaderingen. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 153-167), Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Loeber, R., Wung, P., Keenan, K., Giroux, B., Stouthamer-Loeber, M., Van Kammen, W.B., et al. (1993). Developmental pathways in disruptive child behavior. *Development and Psychopathology*, 5, 103-133.
- Maxwell, G., Kingi, V., Robertson, J., & Morris, A. (2003). *Achieving effective outcomes in youth justice*. Wellington: Victoria University.
- McGee, T. R., & Farrington, D. P. (2010). Are there any true adult-onset offenders?
- Miedema, S. (2001). Subculturele benaderingen. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 207-224). Nijmegen: Ars Aequi Libri.

- Moffitt, T. E., & Caspi, A. (2001). Childhood predictor differentiate life-course persistent and adolescence-limited antisocial pathways among males and females. *Development and Psychopathology*, 13, 355-375.
- Moolenaar, D. E. G. (2009). Modelling criminal justice system costs by offence lessons from The Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 15, 309-326.
- Nijboer, J. (2001). Spanningsbenaderingen. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 191-204), Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Stahlkopf, C., Males, M., & Macallair, D. (2008). Testing incapacitation theory: Youth crime and incarceration in California. *Crime Delinquency*, 56, 253-268.
- Thomas, S. P. (2005). Women's anger, aggressor, and violence. *Health Care Women International*, 26, 504-522.
- Van der Laan, P. H. (2006). Ernstige en persistente jeugddelinquentie. In: C. Eliaerts (red.) *Ernstige jeugddelinquentie: Mythe of realiteit?* (p. 75-90), Brussel: VUBPress.
- Van der Laan, P. (2008). Jeugd, criminaliteit, politie en justitie. In I. Weijers & C. Eliaerts (Eds.), *Jeugdcriminologie Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (37-49). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Walgrave, L. (2004). Herstelrecht en de wet. In B. van Stokkom (Ed.), *Straf en herstel. Ethische reflecties over sanctiedoeleinden* (pp. 69-90). Den Haag: Boom Juridische Uitgever.
- Weerman, F. M. (2001). Controlebenaderingen. In E. Lissenberg, S. Van Ruller, & R. van Swaaningen (Eds.), *Tegen de Regels* (pp. 135-151), Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Weerman, F. M. (2001). *Samenplegen. Over criminele samenwerking en groepsvorming*, Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Weijers, I. (2008). Slachtoffer-daderbemiddeling. In I. Weijers, & F. Impkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht In internationaal perspectief* (325-336), Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I., & Duinstra, U. (2008). Empathietraining. In I. Weijers (Ed.), *Justitiele interventies voor jeugdige daders en risicjongeren* (319-333), Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

- Weijers, I., & Krabbendam, A. (2008). Ontwikkelingspaden van ernstige criminele meisjes. In I. Weijers, & C. Eliaerts (Eds.), *Jeugdcriminologie Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (109-124). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weitekamp, E. (2005). Slachtoffer-daderbemiddeling: bevindingen en behoeften. In I. Weijers (Ed.), *Het herstelgesprek bij jeugdige delinquenten: sleutelteksten uit het internationale debat* (pp. 119-130). Amsterdam: SWP.
- Zehr, H. (2005). Beginselen van herstelrecht. In I. Weijers (Ed.), *Het herstelgesprek bij jeugdige delinquenten: sleutelteksten uit het internationale debat* (pp. 37-43). Amsterdam: SWP.

Bijlage 1

Vragenlijst Voormeting

Denkt u dat het slachtoffer door het misdrijf de afgelopen week last heeft gehad van ...

1. Angst om alleen te zijn

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

2. Nachtmerries

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

3. Algemene gezondheidsproblemen (hoofdpijn, lichamelijke pijn, moeilijk ademen of lopen)

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

4. Angst dat eigen spullen gestolen en/of beschadigd raken

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

5. Minder vertrouwen in andere mensen

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

6. Erg schrikken van bepaalde geluiden

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

7. Gevoel van niets kunnen of willen doen

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

8. Een negatief gevoel over zichzelf

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

9. Andere problemen die u zich voor kunt stellen, namelijk: .....

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

Er volgen nu een aantal korte vragen over uw gevoelens en gedachten op dit moment over het misdrijf, uzelf, en het slachtoffer. Bij de vragen die over het slachtoffer gaan: probeert u zich zijn of haar situatie voor te stellen.
--

10. Denkt u dat het slachtoffer kwaad wordt als hij of zij aan u denkt?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

11. Is het slachtoffer bang voor u denkt u?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

12. Bent u door het misdrijf negatiever over uzelf gaan denken?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

13. Was het uw bedoeling om het misdrijf te plegen?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

14. Was het uw bedoeling om dit slachtoffer uit te kiezen?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

15. Schaamt u zich voor het misdrijf?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

16. Denkt u dat het slachtoffer woede voelt over u?

0	1	2	3	4
helemaal niet	een klein beetje	redelijk	behoorlijk	heel erg

17. Wordt het slachtoffer angstig als hij of zij aan u denkt?

0	1	2	3	4
---	---	---	---	---

helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

18. Bent u bang voor het slachtoffer?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

19. Is er een kans dat u dit soort misdrijven vaker zult plegen?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

20. Waren er omstandigheden of mensen die u hebben beïnvloed om het misdrijf te plegen?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

21. Vindt u het erg voor het slachtoffer?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

22. Heeft u spijt van wat u het slachtoffer heeft aangedaan?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

23. Denkt u dat het slachtoffer zichzelf iets kwalijk neemt over het misdrijf?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

24. Denk u dat het slachtoffer het lukt om het misdrijf te verwerken?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

25. Denkt u dat het slachtoffer u het misdrijf kan vergeven?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

26. Denkt u dat het slachtoffer wil dat u gestraft wordt voor het misdrijf?

0   1   2   3   4
helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

27. Denkt u dat het slachtoffer zich zwak voelt door het misdrijf?

0   1   2   3   4
 helemaal niet   een klein beetje   redelijk   behoorlijk   heel erg

28. Hoe groot is de kans dat het slachtoffer in de toekomst nog een keer slachtoffer wordt van een zelfde misdrijf? {INTERVIEWER: LABEL BIJ O EN 4 NOEMEN!}

0   1   2   3   4
 heel klein   klein redelijk   groot   heel groot

Tot slot wil ik u nog enige korte vragen stellen.

Heeft u dit misdrijf alleen of samen met anderen gepleegd?   Alleen / met anderen

(Indien met anderen): Met hoeveel anderen? ....

Bent u al eerder met de politie in aanraking gekomen voor het plegen van misdrijven?

Ja / Nee

Zo ja, hoe vaak

Bijlage 2 Significante verschillen bij Berouw

Paired Samples Correlations

profielen.daders.Rogier	N	Correlatio n	Sig.
mannen / 12-17 / geweld / kennen so	6	,774	,071
mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	16	,697	,003
mannen / 18 + / geweld	9	,696	,037
mannen / 12-21 / vermogen	14	,764	,001
overig mannen	13	,791	,001

Bijlage 3 Tabellen herhaalde metingen

Descriptive Statistics

	profielen.daders.Rogier	Mean	Std. Deviation	N
angst.so.dader.vm	mannen / 12-17 / geweld / kennen so	1,6667	,87560	6
	mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	1,0937	,86060	16
	mannen / 18 + / geweld	1,3889	,99303	9
	mannen / 12-21 / vermogen	1,4643	1,58678	14
	overig mannen	,9545	,90704	11
	Total	1,2679	1,10357	56
	angst.so.dader.nm.ca	mannen / 12-17 / geweld / kennen so	1,4167	,73598
mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet		,8125	,75000	16
mannen / 18 + / geweld		,8333	1,25000	9
mannen / 12-21 / vermogen		1,3571	1,24697	14
overig mannen		,6818	,98165	11
Total		,9911	1,02908	56

Descriptive Statistics

	profielen.daders.Rogier	Mean	Std. Deviation	N
berouw.vm	mannen / 12-17 / geweld / kennen so	2,4583	1,23912	6
	mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	2,7344	,64206	16
	mannen / 18 + / geweld	3,1667	,79057	9
	mannen / 12-21 / vermogen	2,7679	,65387	14
	overig mannen	2,1987	,88750	13
	Total	2,6609	,83185	58
berouw.nm.ca	mannen / 12-17 / geweld / kennen so	2,2500	,61237	6

mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	2,0000	,98742	16
mannen / 18 + / geweld	2,5278	1,02656	9
mannen / 12-21 / vermogen	2,7679	,84617	14
overig mannen	1,6538	,60843	13
Total	2,2155	,92415	58

De twee tabellen hieronder geven de herhaalde meting van woede weer.

profielen.daders.Rogier

Dependent Variable:woede.so.op.dader.vm

profielen.daders.Rogier	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
mannen / 12-17 / geweld / kennen so	1,750	,322	1,111	2,389
mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	2,467	,186	2,097	2,836
mannen / 18 + / geweld	2,156	,255	1,651	2,662
mannen / 12-21 / vermogen	2,136	,217	1,705	2,567
overig mannen	1,952	,222	1,511	2,394

profielen.daders.Rogier

Dependent Variable:woede.so.op.dader.nm.ca

profielen.daders.Rogier	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
mannen / 12-17 / geweld / kennen so	1,857	,472	,917	2,797
mannen / 12-17 / geweld / kennen so niet	1,333	,272	,791	1,876
mannen / 18 + / geweld	2,042	,360	1,324	2,760
mannen / 12-21 / vermogen	1,389	,294	,803	1,975
overig mannen	1,425	,279	,869	1,981